

2007 року в №1 журналу “Світогляд” ми познайомили вас з поетесою ***Надією Чорноморець***, яка тоді робила перші кроки в царині сонетів. Наразі — це признана майстриня, член Спілки письменників України, володарка багатьох літературних премій. Зокрема, в грудні 2017 року Надія отримала престижну премію поетичного вернісажу “Троянди і виноград”. Із 400 претендентів члени журі відібрали 16 достойників, серед яких Надія Чорноморець. А судді були надзвичайно компетентні, суворі, але справедливі. Серед них ***Іван Драч*** — відомий український поет та ***Максим Рильський*** — онук ***Максима Тадейовича Рильського***.

Надаємо вам можливість познайомитись з новим твором поетеси на тему вічного кохання. На сей раз — про непрості любовні колізії великого французького письменника ***Оноре де Бальзака*** та графині ***Евеліни Ганської*** — уродженки України.

Поема про Оноре та Евеліну

Іноземка. 1832

Цей лист, від “Іноземки”, о-ла-ла!
Розлого так — що в душу їй запало...
Що серце при читанні калатало...
Шляхетний стиль який, які слова!

Вже мріями роїться голова —
Від таємничості розбурхана уява.
Жіночих доль співак — та ж нова з’ява —
Щасливий шанс! Не згавити б була!

Лиш де її шукати! Хто вона?
Ця “Іноземка", фея чарівна,
Що душу невгамовну так бентежить?

Він сповістить поважно в “Котідьєн” —
Листа отримав! Лиш у мріях є —
Солодка зустріч, спілкувань безмежжя.

Графиня Евеліна Ганська.
Художник — Ф.Г. Вальдмюллер, 1835 р.

Оноре та Евеліна (“Іноземка”) в часи заочного знайомства і листування

Графиня. 1833

А “Іноземка” — о! — графиня Ганська!
Без сумніву — і молода, й красива!
А чоловік — старий вже і безсилий...
Була прабабця в королевах Франції!

Послання їй — звабливі медитації —
Захопливі, окрилені, журливі,
Бажання сяйва і чекання дива.
А балачки — нудні інсинуації...

— Пишіть про все, свою годину кожну!
Я уявити Вас у Вашім домі зможу,
Бо розум стомлений чекає передиху...

Мої птахи-думки все осягнути здатні,
Я маю досить сил, щоб відстані здолати —
Зустріти Вас — свою єдину втіху!

ISSN-18197329. Світогляд, 2018, №1 (69)

Невшатель. Зустріч. 1833

— Побачив Вас і мовби скам'янів,
Немов потік завмер в своєму плині,
І в пам'яті — розкидане каміння…
Обличчя Ваше зринуло зі снів…

— Закошланий … усмішка … без зубів!
Опецькуватий, а проте — пломіння
Його очей, від голосу — сп'яніння
І невимовна жвавість почуттів.

Долина Травер — ти така чарівна!
А біля озера — Вона - дитя наївне! —
Справжнісінький вродливості шедевр!

Цілунок — похапцем — між гіллям дуба.
Моє кохання, о, сердечна згуба!
І сенс життя в чеканні відтепер.

Женева, Швейцарія. Сучасне фото

Невшатель, Швейцарія. Сучасне фото

43 дні в Женеві. 1833

— Чи я кохаю? О! Я, Ево, біля тебе!
Цілую не один, а тисячу разів!
Від пахощів твоїх я зовсім захмелів!
Щасливий я без меж, мов херувим у небі!

Ти у моїх очах всякчас вродлива будеш.
І не затьмарять шал — салони і жінки.
В коханні неземнім з тобою на віки.
Повір, серця митців до шарму не байдужі.

І я везу в Париж цинічну "Герцогиню…",
Доробок у "Музей…", оповідання в скриню,
І подарунок твій — мій перстень-талісман.

І спогадів тремких про повсякчас роїння.
Від сукні сірий шмат, що обіймала стан.
Мого кохання пал і творчості горіння.

Чекання

Розлука може й скріплює кохання,
Коли у спогадах життя бринить.
Минулого так швидкоплинна мить…
А в довгих буднях втомлює мовчання.

Нарешті лист. О! Ева овдовіла…
Шокований, щасливий, відчайдушний.
А Евин стан заболений і скрушний.
— Ви вільні! — Як? Це зрозуміть несила…

Він, що французькі знає всі закони,
Не розуміє сутність заборони
І клопотання Евині про спадок.

Та навіть стати росіянином він згідний,
Якщо для шлюбу буде це потрібно.
І піклуватися про щастя і достаток.

Симфонія кохання й міст. 1845

Я по тобі так знуджений вже, Ево!
У Дрездені — жаданнями голодний,
Канштадт — немов десерту усолода,
Карлсруе — милість щедра бідареві…

А Страсбург — то довершена взаємність!
Бетховенівська велич — Фонтенбло!
Орман, і Бурж, і Тур — концертів тло,
Симфонії про радість і приємність.

Осінні квіти — в Гаврі й Роттердамі,
Брюссель — тріумф щасливої нестями,
У двох сердець, що злиті воєдино!

Але Ліон! Чаклунським заклинанням
Святих небес величне розверзання!
Потрібне щастя! Повне! Безупинне!

Віктор-Оноре. 1846

— У нього буде син! Віктор-і-Оноре!
Клекоче із грудей такий щасливий спів.
Він дбатиме тепер уже про “трьох вовків",
Заради малюка всі здатності збере.

— Як? Терміново шлюб?! І відчай, і утома…
Цей чоловік вулкан і невиправний мрійник,
Постійно у боргах, в коханні чи надійний?
І тоскно на душі, й майбутність невідома.

Щасливий буде рік! “Комедія …" вже гарна,
І двадцять ще томів напише незабаром,
Якби лишень вона без хвилювань жила.

Та що ж це за напасть?! — заслабла Евеліна,
Покинула цей світ народжена дитина…
Його Віктор! Та ні… То дівчинка була.

Жалоба. 1847

О як я полюбив твою-мою дитину!
У ній уже було усе життя моє…
Повір, фінансів крах душі не завдає
Жалю, що маю я у цю лиху годину.

Єднання наше, знай, — життя винагорода.
Досвітнє щастя є, чи втрачене уже?
А туга-стригунець усе думки стриже,
Та мрію про “гніздо”, про втішливу господу.

Лишилась ти мені, ти будеш поруч мене.
Я до роботи знов, і клопіт вже шалений
На голову мою з лихим завзяттям ринув.

І не картай себе, моя кохана, Ево,
Зоря моя, мій світ, моя ти королево.
Якби ж то був Віктор, він матері б не кинув…

Верхівня — маєток графині Ганської. 1850 рік

У Верхівню! Вересень 1847

До Евеліни — у Верхівню! — аж тепер!
Через Брюссель, і Броди, і Бердичів —
У світ такий розкішно-феєричний,
Від кредиторів і від їх афер.

Колись до неї мчав у Невшатель,
Про шал кохання у Женеві свідчив,
У Петербурзі упадав у відчай -
Журливий світ сподіваних химер…..

Наусибіч розкинулись поля —
Це царство збіжжя, ця рясна земля!
Мов Куперівських прерій владна тиша…

А коні чвалом по грузькій дорозі.
І де Кюстіна спростувать не в змозі…
Та стоси дивувань, утім залишить.

Верхівня

Прокинувся від галасу — ов-ва!
Як в золоті — в призахіднім промінні,
Немовби Лувр — господа Евеліни.
Реальний замок! В світі є дива!

Заввишки в десять футів дзеркала,
Але — це ж треба — стіни не оббито,
Соломою опалюється житло.
Підземних лабіринтів рукава.

Тут свій мебляр, кравець, кондитер є,
Оркестр із слуг святково виграє,
Яке сукно валяють в сукновальні!

Такі простори і такі лани!
Це стільки ж рук потрібно коло них!
А скільки сил на справи всі нагальні!

ISSN-18197329. Світогляд, 2018, №1 (69)

Київ. Великосвітський бал. XIX ст.

Київ. Січень 1848

Північний Рим! Свята Софія, Лавра…
І на трьохстах церквах голосять дзвони.
А місто в Контрактовому полоні -
У справах, у розвагах безугавне.

Купці — від Бухари до Копенгагена!
У кожного — свої жаркі резони,
І криків, згуків, свистів перегони,
Шал кольорів і ароматів зваба.

Чарівний чин — прийом у Фундуклея!
І на балах — найосяйніша — Ева!
Венявський, Ліст, Ліпінський концертують.

Нехай зима! Морози і хурделиця
По вулицях і буєраках стелиться.
Контракти Водохрещенські нуртують.

У Верхівні. 1848—1849

Робочий кабінет, вітальня, спальня,
Повсюди килими, пухкі, розкішні,
Халат, пантофлі хутряні, потішні…
Прощай Паризька суєта брутальна!

Робота не до самозабуття,
Таке сумирне лагідне життя.
Але ж бо плідність потребує змін…

І він читає верхівнянам артистично,
Що там за день накоїв “Втаємничений”
Увечері, коли потріскує камін…

Узяти шлюб — бажання безнастанне,
Та тягнуться роками перепони,
Висять цареві громіздкі закони,
Одруження — що та фата-моргана.

Літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака:
кабінет Оноре і вітальня.
с. Верхівня, Житомирська обл. Сучасне фото

Бердичів, 14 березня 1850

Нарешті під вінець! Вже зважила стократ...
Що в ній перемогло — кохання? жалість? слава?
Бердичів. Рання-рань. Костьол святій Варварі.
Єднання їх сердець благословив абат.

А на дзвіниці все видзвонювали дзвони,
І скапував з дахів бурульок зрілих дар.
Лиш свідками — Георг і Густав Олізар,
І Анна слів щемких неспокою не зронить.

І їхали у ніч, додому, у тепло,
Від кашлю молодий напружував чоло,
Страждала молода від приступу подагри...

Відлунював у ніч дзвенячий коней біг.
А вітер шаленів, збивав сердито з ніг.
... Збулося! Як бажав! 16 років марень...

Париж. 1850, травень — 18 серпня

Тепер Париж! Париж! Рю Фортюне!
Чарівний дім чекає господиню!
Усі хвороби — неодмінно згинуть!
Фортуна благістю своєю — обійме!

Де ж те пророцтво довголіття осяйне?!
Розповідав же друзям без упину...
Іскристий погляд — на обличчі глинянім...
Жаданий шлюб — так швидко промайне?!

Як відчував він стан душі людської!
Як часто бачив смерть своїх героїв,
Натхнення, славу, страх, кохання, відчай...

Ще стільки задумів! Ще стільки планів!
Запричастився... Білий світ зів'янув...
В безсмертних творах — геній свій увічнив. ■

Бердичів. Костел Св. Варвари, в якому 14 березня 1850 р. обвінчалися Оноре де Бальзак і Евеліна Ганська. Сучасне фото

Будинок на вул. Фортюне (нині вулиця Бальзака) у Парижі, куплений письменником 1846 року перед приїздом Евеліни Ганської

Надгробний пам'ятник Оноре де Бальзака на цвинтарі Пер ля Шез у Парижі, виконаний скульптуром Давидом де Анже на замовлення Евеліни Ганської

ISSN-18197329. Світогляд, 2018, №1 (69)